

Magyar Képzőművészeti Egyetem
Doktori Iskola

Tapintható fehérség.

Térgrafikai konstrukciók, háromdimenziós képtárgyak_
Interaktív kapcsolatteremtés myceliummal_
A kortárs művészet, az alkalmazott design és
a cirkuláris fenntarthatóság kapcsolata_

*(Konceptuális alkotói szemlélet a diverzitás és kontinuitás,
materiális és vizuális transzformációk vizsgálatára fókuszálva)*

Doktori (DLA) értekezés

TÉZISEK

Brittnék Andrea
2024

Témavezető:
Dr. Felsmann Tamás DLA

„Mindent abból tanulunk, ahogyan a természet szerveződik. Ez egyfajta kölcsönös függőség. Egy fa nem él egyedül, még egy kis növény vagy organizmus sem; a kollektív tudásról van szó, melyben biztosítanunk kell a másik túlélését, hogy mi is túlélhessünk.”

Raquel Rosenberg

AZ ÉRTEKEZÉS ASPEKTUSAI, A KUTATÁSI ÉS AZ ALKOTÓI FOLYAMAT – GYAKRAN PÁRHUZAMOSAN HALADÓ – ÁLLOMÁSAI

- Alkalmazott, empirikus és elméleti kutatásokkal történő alátámasztások
- Összetett gondolkodás, új lehetőségek feltárása az organikus anyagokkal való együttműködés viszonyában
- A felvetés és a probléma megközelítésének újdonsága
- A választott organikus matéria, az élő organizmus alkalmazhatósága, művészi értéke, szerepe, funkcionális lehetőségei, előnyei, gyártási és technológiai viszonyok, további piaci felhasználások bemutatása
- Empatikus tervezői mentalitás és etikai szemlélet alkalmazása, kérdések és válaszok, nyitott felvetések, jövő számára is fontos üzenetek
- Természet, tudomány, technológia, művészet és/vagy design kapcsolata
- Előremutató irányok, a bioart-biodesign aktualitása
- A választott biomatéria, a mycelium individuuma
 - » Az organikus élő anyag saját útja
 - » Az organikus anyag kreativitása – harmónia és/vagy disszonancia megjelenítése
 - » Befolyásolás és a szabad áramlás egymásra ható viszonya
 - » Az esetlegesség kiszámíthatósága és a váratlan módosításban rejlő kihívások, külső tényezők, körülmények kezelése
 - » Kölcsönös terelés és az önkényes változáshoz való jog
 - » Az ember irányító felsőbbrendűsége és a természet válasza
 - » Alázatos magabiztosság vagy magabiztos alázat – ki kit irányít?
 - » A hozzáállás finomodása, a meghatározott irányvonal és a flexibilis változtatás eshetőségének elfogadása
 - » Az oda-vissza kapcsolat dinamikája
 - » A másság megértése és elfogadása az azonos szintű együtt alkotás céljaként
 - » A morál egymást befolyásoló és megtermékenyítő folyamatos áramlása
 - » Küzdelem és elengedés felszabadító alkotói eredménye
 - » Kísérletezés folyamatának mélysége és minősége
 - » A kudarcok, váratlan hibák felhasználása, beépítése az eredmények sikeres konklúziójába
- Egy új szemiotikai jelrendszer kialakítása
- UV fény hatása, lefordítható kommunikációs struktúra, a láthatatlan láthatóvá és érthetővé tétele

- Az illat, mint kommunikációs eszköz az üzenetben
- A saját kísérletek egymásra ható folyamata a mestermű viszonyában, a sorozatok koncepcionális felépítése, a vizualitás és a materiális kapcsolatteremtés eredményei
- A Labor szerepe, létjogosultsága a projekt sikere érdekében
- Formai és vizuális megvalósítások, melyben fontos szerep jut a kölcsönös alkotói metódus hierarchiájának
- Az élelmiszerfestékekkel való nyomtathatóság eredményei és az arany füstfólia
- Mestermű MAP és FYP sorozatai és együtt-alkotás a myceliummal
- Szándékos terelés és véletlen hibafaktor eredménye, vagyis a domborművek fejlődése, végleges megjelenése
- A 12 kiválasztott fehér árnyalat a MAP sorozathoz – The White Relief.

Fontosnak tartom, hogy tervezői mentalitásunkat tudatosan építsük az alkalmazott fenntartható, környezetvédelmi elvárásokat alapul vevő szemléletre. Ehhez nélkülözhetetlen tudásunk fejlesztése, a folyamatos innovatív tendenciák követése, a kutatási eredmények saját szakmai területünkbe való integrálása, az egyéni kutatási integrativitás. Ám nem elhanyagolandó, amikor tervezőként kísérletezünk, újabb alkalmazási lehetőségek irányában kutatunk. Elvin Karana szerint az anyagvezérelt design mentalitás tervezői érzékenyítést generál, mely során a kísérleti eredmények értékelése nagyban meghatározza a további tervezői folyamatokat.

Kutatási területem interdiszciplináris jellegéből adódóan ahhoz, hogy környezettudatos objektumokat és művészi produktumokat, mindezek etikai hozadékait arányosan és harmonikusan tudjam ötvözni a mai kortárs design elvárásaival úgy, hogy közben a praktikum és esztétikum szimbiózisát is megvalósítsam, szükségessé vált, hogy előtanulmányokat, alapos kutatómunkát végezzek egyéb, a témához indirekt módon kapcsolódó tudományágak körében. Ezek a tudományközi kirándulások, az egzakttól az absztrakt gondolkodás felé haladva mind hozzájárultak ahhoz, hogy a kíváncsiság által motiválva egyre szabadabban és talán merészebben is formáljam a tematikám.

Az értekezés a választott témakörön belül olyan kutatási területekre, eredményekre, teoretikus és filozófikus elemzésekre és természetesen pszichológiai vizsgálatokra fókuszál, melyek a tudat alatti észlelés és intuitív hatások – nagyon tudatosan felépített – koncepcionális alkalmazását fejtik ki, az intuitív érzékelések pszichoanalitikus elemzését taglalják.

A kísérleti kutatás célja különböző természetes anyagok (papír, fa, bioplastic, PLA politejsav, kender, organikus hulladékok) és a választott biomatéria, a mycelium fizikai egymásra hatásának vizsgálata egy képzőművészeti alkotói sorozaton és tervezőgrafikai felületen, tárgyon belül; vagyis a vizuális egységen, harmonikus megjelenésen túl, hogyan hat tudatunkra az irányított jelképzés, a mycelium természetes illat-folyamata és a mesterségesen generált, tudatosan hozzáadott illat?

Miképp befolyásolja az üzenetet az elfogyasztható részelemek ízvilága? Milyen módon irányítja a kommunikációt a tapintható különbség formában és felületen?

A vizualitás mellett más észlelésen keresztül is tudunk kapcsolódni az üzenethez, további bevonásokat is segítségül hívhatunk, úgy mint a funkcionális részvétel, a taktilis „kényszerítés”, a hangzással egybekötött élmény, vagy az illattal, esetleg az ízleléssel kiegészített benyomás. Mindezek egységben viszonyulnak egymáshoz, a komplexitás jegyében átszövik a gondolatot, interpretálják az üzenetet, interaktív módon bevonzanak az értelmezésbe. Mint a gomba, mely strukturális rendszerével összeköti, szerkezetben tartja a számára felkínált materiális alapot. A taktilis érzékeléssel, a forma kitapintásával, a különleges felületek végigsimításával, a természetes anyagok illatának beszippantásával olyan további információkhoz jutunk, melyektől nem foszthatjuk meg magunkat.

Tervezéskor, alkotói folyamat során olyan szempontokat is figyelembe kell vennünk, melyek vizsgálata, az eredmények összegzése és a konklúzió arra irányul, hogy a vizuális jegyek – látáson alapuló – észlelésén túl milyen jelentőséggel bírnak, mekkora hatásmechanizmussal működnek a tudatosan hozzátett egyéb érzékszervi igénybevételek, vagyis a hallás, szaglás, ízlelés, tapintás. Mindezek segítik, felerősítik, gyorsítják, alátámasztják az üzenetátvitelt vagy esetleg átformálják, alakítják, szabadabb és kötetlenebb értelmezést, ösztönösséget engednek? Összeadódnak és együttesen nyernek valós értelmet vagy egymás melletti információk sorát képezik, melyek önmagukban is létjogosultak és általuk egyben nyitottá válnak az intuitív reakciók is? Művészemerként, engem kifejezetten ez a felvetés és a vizsgálatok összegző eredményeinek további perspektívája inspirált a MAP és a FYP sorozattal való munkám során.

Rendkívül izgalmasnak, hasznosnak tartom olyan tervezőgrafikai, alkalmazott művészeti produktumok koncepcionális kifejlesztését, melyek a felelősen gondolkodó művészeti és szociális design szemléletet helyezik előtérbe. A doktori tanulmány és a mestermű ezen aspektusai elengedhetetlenül támaszkodnak a tradicionális és innovatív bioalapanyagok, technológiai megoldások forradalmi újításaira, a tudatos megközelítésű saját materiális kísérletekre, egyben ötvözik az interaktívan segítő percepcionális eredményeket. Úgy vélem, ez a speciális kutatási terület, a megfelelő alapossággal, körültekintéssel készült és szakmai tapasztalatokra épített koncepció, az alázatos és türelmes megközelítéssel, egyedi látásmód szerint elvégzett anyagkísérletek olyan alkotói produktumok létrehozását eredményezik, melyek a kísérleti összegzésen és alkotói örömrészén túl más designerek, alkalmazott művészek számára is tanulsággal szolgálhatnak.

A nyomtatott könyv, a személyesen átadható névjegy, a termék csomagolása, a művészi plakátsorozat, egy térgrafikai elem vagy egy kézbe vehető interaktív társasjáték értéket teremt, mindig szükség lesz rá. Ám, ha nem szeretnénk megrekedni egy korábbi szinten, nyitott szemmel kell járnunk és ki kell egészítenünk

a már rendelkezésre álló jót a legújabb technológiákkal. Előremutató ideológiák alapján kell gondolkodnunk. Át kell emelni a korábbi manifesztációs formákból mindazt, mely valós értéket hordoz, majd a minden pszeudótól megfosztott lényegi részeket kell ötvöznünk a legújabb, legígéretesebb irányzatokkal. Így szintet ugorva mindez kiegészül a *zero waste* elmélettel, a tudatosan alkalmazott *eco-friendly*, környezetbarát, biológiailag gyorsan lebomló, a természetbe épülő, esetleg 100%-ban újrahasznosított (*recycled*), vagy újra feldolgozott, talán másodlagos funkcióval is rendelkező alternatív, innovatív alapanyagokkal, melyek még izgalmasabbá, olykor esztétikusabbá is tehetik a tervezőgrafikai projekteket. Úgy vélem, csak ilyen módon tehetünk produktívan azért, hogy az online kommunikáció elburjánzása ellenére, az alkalmazott művészet továbbra is élvezhesse a kézben tartható grafikai-tipográfiai-formai produktumok értéktartó varázsát.

ART – SCIENCE – ENGINEERING – DESIGN

A művészet általában kifejezésre való, a tudomány felfedezésre, a technika a megvalósításra, a design a kommunikációra. „A tudomány az információt tudássá alakítja. A technika pedig használhatóvá teszi a tudást. A design a hasznosságot kulturális viselkedéssé és kontextussá alakítja. A művészet veszi a kulturális viselkedést és megkérdőjelezi azt, ahogyan a világot észleljük. Megmutatja, hogy van egyfajta információ-áramlás, a kreativitás áramlik a tudományágak között.”

Neri Oxman gondolatait idézve magam is úgy vélem, hogy a művészetben – legyen szó építészetről, tárgytervezésről, képzőművészeti alkotásról, divatról, alkalmazott művészeti produktumról, könyvről, plakátról, csomagolásról – az interaktivitás az egyik legizgalmasabb megközelítés és kapcsolatfelvétel alkotó, befogadó élvező és felhasználó között. Tagadhatatlan, hogy a vizuális észlelésen keresztül létrejön egyfajta aktív kapcsolatteremtés, de én a folyamat komplexitását preferálom, a látás, látvány általi megismerést általam egyenrangúnak gondolt szegmensekkel kiegészítve. Bízom az alapos kutatói munkában a sokrétű kísérletekre épülő, személyes elkötelezettségen és szenvedélyen alapuló szakmai tudás által vezérelt pozitív tervezési folyamatban.

A 21. században a legdinamikusabb művészeti alkotások némelyike már nem a műteremben, hanem a laboratóriumban születik, ahol a művészek a legmodernebb tudományos és technológiai kutatásokkal kapcsolatos kulturális, filozófiai és társadalmi kérdéseket vizsgálják. Munkáik a legkülönbözőbb tudományágak – mikrobiológia, fizikai tudományok, információs technológiák, humánbiológia és élő rendszerek, kinetika és robotika – között mozognak, az éghajlatváltozástól a virtuális valóságon át a mesterséges intelligenciáig mindent felölelnek.

A létezés fogalma nehezen vizualizálható egység, ahogyan az élet keletkezett a Földön, ahogyan összetalálkoztak az elemek, ahogyan egymáshoz konnektálódtak az anyagok, ahogyan rákapcsolódtak egymásra a felületek, a rendszerek átszőtték a mindenséget. Ilyen kapcsolatban állnak egymással a bolygók, a Föld a világmindenséggel, a keletkezés a materializálódott struktúrákkal.

A gombák olyan élő organizmusok, melyek elsőként találták meg bolygónkon a lehetőséget, hogy egymáshoz kapcsolódva behálózzanak tereket, magukévá tegyenek felületeket, összekapcsoljanak vagy megbontsanak szinte bármit, ami az útjukba kerül. Ez a metaforikus szimbiózis a környezettel zárt rendszert képes alkotni, de sohasem ér véget. Bármikor rá lehet kapcsolódni, továbbvihető, továbbélhető egy biometrikusan felkínált körforgásban. Az élő anyag diktál, de alázatosan körbeölel és utat mutat minden más élő organizmusnak, rendszernek a Földön, beleértve az embert is. Ez egy olyan elmélet, aminek szövevényessége kézzel meg nem fogható, a teljesség, mely a mindenségben az ürességet adja, és amelynek létezése védelemre szorul.

A mycelium nem uralkodik, hanem alázatosan összefon, lágyan behatol, kontaktálódik, megtalálja a mikronizált réseket, kitölti az üres tereket, egységesíti a rendszert. Rendet teremt. A mycelium maga a kérdés, a feltevés és a megoldás is egyben. A gombák az ökokörüláris körforgásban létezés egyik legjobb példái, mikrobiológiai megoldást adhatnak számunkra a bolygónk fennmaradásához. Állandóan velünk vannak, körbefonják a mindenséget, kitöltik az ürességet, táplálják a létezéshez szükséges folyamatosságot. Visszadják az Anyatermészetnek, amit időlegesen kölcsönvesznek.

Téziseim alátámasztásaként végzett kutatásaim során, a konkrét mestermű életrehívásakor csodálattal szembesültem a myceliummal, mint figyelemreméltó entitással, mely önálló emóciókkal és percepciókkal rendelkezik. Lenyűgözött a köztünk kialakuló interakció, mely sokszor még nem tökéletesen dekódolható, de mindenképp meghaladja az esetlegességet. A laboratóriumi kísérletek meghatározó – további finomításra váró – gyakorlati lehetőségeket rejtenek magukban a művészileg tudatos csomagoláskultúra terén is. A myceliumokkal való tiszteletteljes, alázatos együttműködés a megfelelő teoretikus és ideológiai háttérrel megtámogatva óriási lehetőséget jelenthet a gondolkodó és kísérletező, kreatív emberek számára az ökotudatos környezetvédelem jegyében új, művészi értékkel bíró produktumok létrehozásához.

Témával kapcsolatos kiállítások, publikációk:

2024/05/30-06/22

Brittnek Andrea: Tapintható fehérség. – önálló kiállítás, helyszín: Virág Benedek Ház // Kurátor: Rozgonyi Lia // A kiállítást megnyitja: Papp Anett DLA // „*Brittnek Andrea kiállítása a térgrafikai konstrukciók és háromdimenziós képtárgyak világába kalauzol minket, amelyben a forma és a tartalom egyesülése új dimenziókat nyit meg a nézők számára. A térgrafikai elemek és konstrukciók nem csupán díszítőelemek, hanem egy teljesen új narratív tér létrehozásának eszközei, amelyek által az absztrakt gondolatok és érzelmek testet öltenek. A kortárs művészet, az alkalmazott design és a környezetvédelem közötti kapcsolatot bemutatva kiemeli a fenntarthatóságon alapuló vizuális kommunikáció és intuitív ráhatások fontosságát a társadalmi design kontextusában. Az interaktív kapcsolatteremtések révén diverzitást és kontinuitást teremt, miközben a biológia, képzőművészet és csomagoláskultúra átfedéseiből merít.*” // <https://www.maraikult.hu/etn/brittnek-andrea-tapinthato-feherseg-kiallitasmegnyito/>

2022/04-09

Közös tér | II. Ipar- és Tervezőművészeti Nemzeti Szalon 2022 – csoportos kiállítás, helyszín: Múcsarnok // 408 sorozat c. munkával megjelenés // Katalógus (2022) p 145. és p 192. // <https://designart.hu/kozos-ter-2022> // <https://mucsarnok.hu/kiallitasok/kiallitasok.php?mid=Rt3fbgoBjHw4pa0yYegYye>

2021/10

Gomba módra_Összeköt az anyag // Multidiszciplináris válaszok a gombával való együttműködő alkotásra, szimpózium/kiállítás, prezentációs est // Design Hét 2021 Best of METU // Kurátorok, előadók: Papp Anett, Brittnek Andrea, Nadas Gergely (METU-ART) // A Designhét 2021 alkalmából megrendezésre került Best of METU program keretében közös szervezésű – előadással és hallgatói munkákból összeállított kiállítással egybekötött – szimpóziumot hoztunk létre a Textil, Tervezőgrafika és Formatervezés szakok bevonásával. Az élő alpanyaggal való alkotás horizontális viszonyrendszert emel a tervezésbe az alkotó designer és a természet között. Az esemény a szakok kollektív tudatára reflektált, melyben összeköt az anyag. // https://www.youtube.com/watch?v=2YxBQT_Ktus